

УДК: 349

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.15>

МІСЦЕ ПРОКУРАТУРИ СЕРЕД ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ

Бєлов Д.М.,
*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права та
порівняльного правознавства юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Заслужений юрист України;
<https://orcid.org/0000-0002-7168-9488>*

Швед І.І.,
кандидат юридичних наук

Бєлов Д.М., Швед І.І. Місце прокуратури серед органів державної влади: концептуальні підходи.

Вказується, за останні роки особлива актуальність для вітчизняної юридичної науки набуло питання забезпечення прав людини, насамперед, тому, що в цей період значно ускладнилися зовнішньополітичні умови існування нашої держави що призвели до внутрішньодержавних проблем (напад РФ на територію незалежної України). Таким чином, в сучасних соціально-економічних та політичних умовах функціонування нашої держави, проблеми забезпечення її безпеки набувають особливої гостроти. В Конституції України у статті 17 зазначено, що забезпечення прав людини та державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Отже, забезпечення безпеки держави регламентовано на законодавчому рівні й здійснюється спеціально уповноваженими на те суб'єктами. Таким чином, з точки зору конституційного права є важливим дослідження статусу прокуратури у взаємодії з іншими органами державної влади, проте, з точки зору теорії конституційної безпеки ми звертаємося до найважливіших завдань підтримання внутрішньодержавної стабільності, конституційної безпеки, дотримання основ конституційного ладу України.

Автори відзначають, “класичні” гілки державної влади – законодавча, виконавча та судова – уособлюють єдину державну владу та її поділ, не виключають можливості існування інших функціонально самостійних правових інститутів, їх наявність визначена реальними потребами побудови правової держави і державно-правового життя суспільства в певний конкретний період, необхідністю демократичних форм контролю різних органів усіх гілок влади у випадках, коли їх діяльність не відповідає принципам і положенням Конституції України. Безумовно, позитивним є визначення головним завданням прокуратури є залучення її до процесу відправлення правосуддя. Прокуратура має сприяти відправленню правосуддя шляхом реалізації функцій, визначених Конституцією України і Законом, для забезпечення балансу інтересів людини, суспільства і держави. Попри це, та враховуючи вищенаведене, на наш погляд, вважаємо позитивним кроком на шляху до реформування конституційного ладу держави, виключення розділу “Прокуратура” з Конституції України та включення норм, що закріплюють статус органів прокуратури до розділу “Правосуддя”, оскільки це “жорстко” визначає місце органів прокуратури серед інших органів державної влади, через включення прокуратури до системи правосуддя нашої держави.

Ключові слова: органи прокуратури, механізм захисту прав людини, досвід країн Європи, людина, особа, громадянин.

Byelov D.M., Shved I.I. The place of the prosecutor's office among state authorities: conceptual approaches.

It is indicated that in recent years, the issue of ensuring human rights has become especially relevant for domestic legal science, primarily because during this period the foreign policy conditions of our state's

existence have become significantly more complicated, which has led to internal problems (the attack of the Russian Federation on the territory of independent Ukraine). Thus, in the modern socio-economic and political conditions of the functioning of our state, the problems of ensuring its security become particularly acute. Article 17 of the Constitution of Ukraine states that the provision of human rights and state security and the protection of the state border of Ukraine are entrusted to the relevant military formations and law enforcement agencies of the state, the organization and procedure of which are determined by law. Therefore, ensuring the security of the state is regulated at the legislative level and is carried out by specially authorized entities. Thus, from the point of view of constitutional law, it is important to study the status of the prosecutor's office in interaction with other state authorities, however, from the point of view of the theory of constitutional security, we turn to the most important tasks of maintaining domestic stability, constitutional security, and observing the foundations of the constitutional system of Ukraine.

The authors note that the "classical" branches of state power - legislative, executive and judicial - represent a single state power and its division, do not exclude the possibility of the existence of other functionally independent legal institutions, their existence is determined by the real needs of building a rule of law and the state-legal life of society in a certain specific period, the need for democratic forms of control of various bodies of all branches of government in cases where their activities do not correspond to the principles and provisions of the Constitution of Ukraine. Of course, it is positive to determine that the main task of the prosecutor's office is to involve it in the process of administering justice. The Prosecutor's Office should contribute to the administration of justice by implementing the functions defined by the Constitution of Ukraine and the Law, to ensure the balance of the interests of the person, society and the state. Despite this, and taking into account the above, in our opinion, we consider the exclusion of the section "Prosecutor's Office" from the Constitution of Ukraine and the inclusion of norms establishing the status of the prosecutor's office in the section "Justice" as a positive step on the way to reforming the constitutional system of the state, because it is "harsh" determines the place of the prosecutor's office among other state authorities, due to the inclusion of the prosecutor's office in the justice system of our country.

Key words: prosecutor's office, human rights protection mechanism, experience of European countries, person, person, citizen.

Постановка питання. За останні 10 років особлива актуальність для вітчизняної юридичної науки набуло питання забезпечення прав людини, насамперед, тому, що в цей період значно ускладнилися зовнішньополітичні умови існування нашої держави що призвели до внутрішньодержавних проблем (напад РФ на територію незалежної України). Таким чином, в сучасних соціально-економічних та політичних умовах функціонування нашої держави, проблеми забезпечення її безпеки набувають особливої гостроти. В Конституції України у статті 17 зазначено, що забезпечення прав людини та державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Отже, забезпечення безпеки держави регламентовано на законодавчому рівні й здійснюється спеціально уповноваженими на те суб'єктами. Таким чином, з точки зору конституційного права є важливим дослідження статусу прокуратури у взаємодії з іншими органами державної влади, проте, з точки зору теорії конституційної безпеки ми звертаємося до найважливіших завдань підтримання внутрішньодержавної стабільності, конституційної безпеки, дотримання основ конституційного ладу України.

Аналіз наукових джерел. Дослідження виконане на підставі вивчення та використання науково-монографічного матеріалу вітчизняних та зарубіжних вчених. Теоретичну основу склали, в першу чергу, фундаментальні роботи дослідження, що зробили Ю. Грошевий, В. Долежан, В. Зеленецький, П. Каркач, М. Косюта, А. Ліннік, О. Михайленко, М. Мичко, М. Руденко, В. Сухонос, В. Тацій та ін.

Мета дослідження полягає у тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретичних положень відповідних наукових напрацювань та нормативно-правових джерел, практики їх застосування обґрунтувати теоретичні та практичні аспекти місця та ролі органів прокуратури серед інших органів влади.

Виклад матеріалу дослідження. Відповідно до Конституції України (ст. 6) державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову гілки. Закріпивши принцип поділу державної влади, Конституція встановила, що органи, які уособлюють кожну з гілок влади, мають здійснювати свої повноваження виключно у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України (ч. 2 ст. 6, ст. 19).

У сучасних умовах соціально-політична єдність гілок влади при неухильному дотриманні конституційного принципу їх розподілу, централізації структури виконавчої влади, чіткому розподілі пред-

метів віддання між органами державної влади та органами місцевого самоврядування сприяє запобіганню, з одного боку, появи загальнокомпетентних, всевладних органів, з іншого боку, “розсіювання” влади, “розповзання” владних структур [1, с. 101]. Саме тому, в межах нашого дослідження варто також зробити певне переосмислення та розвиток деяких традиційних теоретичних положень щодо місця прокуратури серед інших органів державної влади, з урахуванням актуальних вітчизняних і зарубіжних наукових розробок.

Г. Шершеневич, визначаючи співвідношення держави та права, виділяв його різновиди: історичне та логічне співвідношення, стверджуючи: “Право є функція держави, і тому логічно воно немислимо без держави і до держави” [2, с. 308]. Держава передусє праву й історично, й логічно, встановлюючи правові норми. Поза держави немає і права. Він же вважав, що реалізація такої держави в праві здійснюється двояким чином: держава встановлює норми права, держава охороняє їх проти порушень [3, с. 310].

Охорона норм права поряд з їх захистом від порушень, а також здійснення завдань держави в межах цих норм і застосування до окремих життєвих випадків складають, на думку автора, три основні функції державної влади. Відповідно до цього розрізняються три види влади – законодавча, виконавча і судова, підкреслюючи, причому не як самостійні гілки, а тільки як три форми прояви єдиної, неподільної державної влади [3, с. 97].

Критикуючи пропозиції Ш. Монтеск’є щодо встановлення трьох влад – законодавчої, виконавчої та судової, Ф. Шершеневич, підкреслював, що вони “теоретично помилкові, а тому і практично непридатні. Трьох рівних за силою влад існувати не може; та, яка насправді виявиться найбільш сильною, і буде справжньою владою, а решта підкоряться їй мимоволі і перестануть бути самостійними владою. Єдність влади неминуче відновиться” [2, с. 312]. Наведені аргументи в обґрунтування концепції єдності державної влади представляються нам достатніми і цілком актуальними для сучасної Української держави, де не припиняються наукові суперечки про державну владу, про механізм держави, про місце і роль органів державної влади тощо.

Говорячи про місце органів прокуратури серед інших органів державної влади, слід, насамперед, розглянути місце правоохоронних органів в цілому у державному механізмі. Аналіз наукових досліджень у цій галузі дає нам підстави, по-перше, погодитися із тим, що на сучасному етапі розвитку української держави питання про правову природу правоохоронних органів належить до числа дискусійних. Розбіжності в основному зводяться до того, що окремі фахівці розглядають правоохоронні органи поза системою органів виконавчої влади, виділяючи їх в окремий блок забезпечення функціонування органів державної влади, в той час як прихильники чітких юридичних конструкцій здебільшого вважають ці органи належними до сфери виконавчої влади або, в основному, до виконавчої і частково до судової влади [1, с. 105].

По-друге, слід погодитися із І. Бондаренко, що, виходячи з конституційного принципу розподілу державної влади, згадані державні органи належать до різних її гілок. При цьому досить часто суди як органи правосуддя згадуються в нормативних документах окремо, наприклад у словосполученні “судові та правоохоронні органи”. Крім того, діяльність правоохоронних органів за своїм змістом та характером є принципово неоднорідною [4, с. 20].

Відмітимо, основні риси правоохоронних органів дозволяють окремим науковцям розглядати останні окремою ланкою механізму держави, “винесеною за дужки” вже звичного поділу на законодавчу, виконавчу і судову влади. Так, зокрема, авторський колектив підручника загальної теорії держави та права за редакцією М. Кельмана, здійснюючи класифікацію державного апарату, поряд з органами законодавчої, виконавчої та судової влади, виділяє правоохоронні органи як такі органи, які забезпечують і підтримують стабільність, недоторканість впливу держави та права щодо охорони громадських відносин, включаючи організаційний та матеріальний апарат примусу (збройні сили, міліція, служба безпеки, установи пенітенціарної системи). Останні за визначенням вчених, поділяються на державні та недержавні [5, с. 122]. Н. Пелих, в свою чергу, пропонує поряд з існуючими гілками влади закріпити в статті 6 Конституції України президентську гілку, що повинна належати Президентові України та його представникові в АРК; контрольно-наглядову – прокуратурі, контрольно-ревізійній службі, Рахунковій палаті, уповноваженому ВРУ з прав людини та правоохоронну – органам, основне професійне завдання яких має правоохоронне спрямування [6, с. 69].

На думку С. Россохи, одним із важливих завдань конституційного регулювання є обмеження державної влади в інтересах захисту прав і свобод людини та громадянина (ст. 3 Конституції України). Крім того, норми чинного Основного закону України передбачають загальні засади обмеження дер-

жавної влади: органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19 Конституції України). В той же час, беручи до уваги те, що правоохоронні органи наділені особливими повноваженнями щодо застосуванню заходів примусового характеру, вчений, з посиланням на І. Горшеневу, вважає, що слід було б закріпити основи їх правового статусу саме в нормах Конституції, що створило би додаткові гарантії обмеження при здійсненні повноважень органів правопорядку та спрямованість їх діяльності на захист конституційних прав і свобод людини та громадянина [7, с. 121]. Тобто, на рівні Конституції України, доцільно було б закріпити основні завдання правоохоронних органів, які полягають, зокрема, у захисті конституційних прав і свобод людини та громадянина [1, с. 106].

Як ми вже відзначали вище, сьогодні в державно-правовій теорії відбувається перегляд усталеної концепції про триаду влад. Зазначена зміна в теоретичних підходах відображає тенденцію виокремлення, зокрема, четвертої, самостійної гілки влади – влади контрольної (поряд із законодавчою, виконавчою й судовою). Мова йде не про виокремлення відособлених контрольних органів у рамках окремої із “класичних” гілок державної влади. Це формування самостійної гілки влади, рівної за значенням трьом іншим [8, с. 9].

Цей процес ще не завершений: у багатьох країнах тенденція відокремлення контрольної влади має лише характер пошуку [9, с. 18]. Виокремлення самостійної контрольної гілки влади має вагомі об'єктивні причини. Реальний суверенітет народу передбачає, що народ через своїх представників не лише створює закони, організує їх виконання, вирішує спори, але і здійснює контроль за всіма цими процесами. Формування самостійної контрольної-наглядової гілки влади обґрунтовується недостатністю форм парламентського контролю за виконавчими структурами і главою держави (там, де глава держави не є главою виконавчої влади) та необхідністю запровадження контролю над самими представницькими органами, діяльність яких перебуває під активним впливом політичних партій [10, с. 35]. Делегування повноважень без можливості здійснення контролю за їх реалізацією призводить до втрати суспільством влади над своїми представниками. Контрольні органи, підпорядковані якій-небудь гілці влади, не можуть здійснювати свої повноваження стосовно тих, кому підпорядковані. Самостійність контрольної гілки влади, її рівноправність з іншими гілками влади дає змогу здійснювати контроль від імені народу за всіма органами й посадовими особами державного апарату. Особливо це стосується судового контролю. У практиці розвинених зарубіжних країн найбільш концентрують та уособлюють у собі ознаки контрольної влади спеціальні, незалежні від органів законодавчої та виконавчої влади органи конституційної юрисдикції, що здійснюють конституційне правосуддя. Саме вони відображають сутність контрольної влади з усіма її необхідними атрибутами [11, с. 225]. Вони є вищою формою спеціалізованої контрольної діяльності, мають спеціалізований предмет контролю та реалізують свою функцію через особливий механізм захисту конституції. Автор підтримує точку зору, що самим своїм існуванням органи конституційної юрисдикції доводять функціонування системи стримувань і противаг до найвищого рівня ефективності, відіграючи найголовнішу функцію в цій системі [12, с. 187].

В рамках вищевикладеного матеріалу, варто було б звернути увагу до висловленої пропозиції (В. Тацій [13, с. 10], Р. Мартинюк [12, с. 188] та ін.) щодо включення до структури Основного закону України розділу “Охорона Конституції. Державний контроль”.

До цього розділу слід було б включити питання організації та діяльності тих інституцій, основним завданням яких є забезпечення неухильного виконання конституційних норм та здійснення державного контролю – Конституційний Суд України (єдиний орган конституційної юрисдикції, що здійснює конституційний контроль); Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (орган, покликаний захищати конституційні права людини шляхом здійснення парламентського контролю; Рахункова палата (орган, покликаний захищати конституційні засади фінансово-економічної безпеки держави шляхом здійснення контролю від імені Верховної Ради України; Прокуратура України (система органів, які забезпечують конституційну законність у діяльності владних інституцій).

Останнім часом у зв'язку з проведенням судово-правової реформи висловлювання нові аргументи “за” чи “проти” розширення функцій і повноважень прокуратури у різних сферах діяльності, зміни її статусу та місця у системі державної влади. Значна частина важливих з точки зору зміцнення законності та правового захисту громадян повноважень прокурора періодично зазнають істотних змін, тому є всі підстави, за твердженням В. Логоши, виділити, щонайменше два етапи реформування інституту прокуратури в Україні: етап перехідного періоду й етап політичної і правової стабілізації, який наразі

проходить у нашій державі. Кожному з них властивий свій тип прокуратури, що відображає об'єктивні потреби забезпечення законності, підтримки правопорядку та боротьби зі злочинністю [15, с. 478].

Серед науковців та працівників органів прокуратури, відзначає вищезитований нами вчений, вже давно дискутуються питання щодо місця органів прокуратури в механізмі державної влади. При цьому, зміст численних дискусій щодо місця прокуратури в державному механізмі полягає в наступному:

1) прокуратура повинна примикати до законодавчої влади, як орган, який здійснює нагляд за дотриманням законів;

2) місце прокуратури в системі виконавчої влади, що реалізує закони;

3) місце прокуратури в президентській структурі;

4) місце прокуратури в системі судової влади [15, с. 479].

Наведемо декілька прикладів поглядів вчених з приводу вищенаведеного. Так, В. Ломовський вважає, що прокурорський нагляд є продовженням законодавчої функції держави. Він посилається на відомий вислів Ш. Монтеск'є про те, що у вільній державі влада має право і повинна розглядати, як саме виконуються створені нею закони [16, с. 34]. Таким уповноваженим повіреним влади, на думку В. Долежана, є прокурор, який не є самостійним владним органом, а діє за її дорученням та під контролем [17, с. 44]. В. Клочков та В. Рябцев стверджують, що прокуратура діє від імені вищого органу державної влади і це має бути закріплено в Конституції та організаційно оформлено [18, с. 41].

Як ми вже говорили, є ряд вчених-правників, які вважають, що прокуратура має увійти до складу судової влади, повернутися туди, звідки вона вийшла, тобто до суду. Відзначимо, ця ідея не нова, оскільки під час проведення судової реформи 1864 року прокуратура отримала статус, який М. Муравйов охарактеризував як "постійне державне управління, що складається з ієрархічної системи одноособово діючих посадових осіб, покликаних за службовим обов'язком бути у відведеній їм переважно судовій галузі представниками публічних інтересів та органами уряду. Діючи у такий спосіб, прокуратура займалася переслідуванням публічних злочинів..." [19, с. 2].

Важливо звернути увагу на те, що спроби віднести прокуратуру до судової влади робилися і на законодавчому рівні одразу після здобуття незалежності України. Так, у проєкті Конституції України, винесеному на всенародне обговорення постановою Верховної Ради від 1 червня 1992 року, розділ про прокуратуру навіть було вже віднесено до глави 21 "Судова влада". Але згодом законодавець відмовився від такого позиціонування прокуратури [20, с. 23].

Висловлювалися пропозиції зробити прокуратуру органом президентської влади, бо її наглядові функції дуже близькі до функцій Президента, а повноваження прокуратури мають допомагати Президенту реалізовувати свої права. Водночас, така позиція вочевидь ускладнює додержання принципу розподілу влади, спрямована на концентрацію в руках Президента, по суті, необмеженої контрольно-наглядової влади. До того ж місце Президента в системі розподілу державної влади також залишається невизначеним.

Разом з тим, майже не дискутується питання про приналежність прокуратури до виконавчої гілки влади. І це є безперечним, оскільки підпорядкування прокуратури виконавчій, так само як і судовій владі, може зруйнувати систему стримувань і противаг, що склалася в державі.

На сьогоднішній день відомо, що в різних країнах історично склалися різні моделі прокуратури: від органу кримінального переслідування та підтримання обвинувачення в суді до тотального нагляду за додержанням та застосуванням законів [21, с. 87]. Досвід зарубіжних країн також свідчить, що існують різні варіанти вирішення питання про місце прокуратури у державному механізмі. Так, за цією ознакою В. Логоша виділяє п'ять груп країн, в яких застосовуються такі основні концепції прокурорської діяльності:

1) країни, де прокуратура діє у складі Міністерства юстиції, хоча при цьому може належати до органів правосуддя і діяти при судах, а прокурори можуть належати до суддівського корпусу магістрації (Польща, США, Франція, Бельгія, Нідерланди, Данія, ФРН, Японія);

2) країни, де прокуратура входить до складу судової системи і перебуває при судах або використовується у межах судової влади адміністративною автономією (Албанія, Іспанія, Італія, Ірландія);

3) країни, де прокуратура виділена в самостійну систему адміністративних органів і є підзвітною парламенту або главі держави (Бразилія, Португалія, Словаччина, Угорщина, Фінляндія);

4) країни, де прокуратура існує у вигляді органу, що підзвітний і підконтрольний вищим колегіальним державно-партійним органам країни (В'єтнам, КНР, КНДР, Куба);

5) країни, де прокуратури або її прямого аналогу взагалі немає (Ватикан, Катар, Кувейт, Велика Британія, Ірландія) [15, с. 479].

У міжнародних документах у сфері прокурорської діяльності, зокрема в Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи “Про роль прокуратури в системі кримінального судочинства” визнається можливість існування у демократичному суспільстві різних моделей прокуратури. Зокрема, прокуратура може існувати як частина судової влади з обов’язковим визначенням у законі характеру і меж її незалежності (п. 14). Допускається очевидність того, що прокуратура може бути частиною виконавчої влади, частиною уряду або йому підпорядкована, але у цьому випадку має бути забезпечена незалежність прокурорів та прозорість і справедливість їх діяльності (п. 13). Однак, вказує вже цитований нами В. Логоша, формуючи ту чи іншу модель концепцію діяльності прокуратури в Україні, потрібно керуватися не лише міжнародними стандартами щодо її ролі і місця в демократичному суспільстві, а й зважити на історичні традиції, правову культуру, менталітет та реальний стан соціально-економічного й політичного розвитку держави. Також слід враховувати, що кожний окремих інститут у зарубіжних державах – це тільки елемент налагодженого механізму, який в умовах України може і не спрацювати [15, с. 480].

Таким чином, як бачимо, ще до недавня, прокуратура в системі державного механізму була відокремленою та самостійною системою органів із широкими повноваженнями. Однак така ситуація, яка успадкована Україною з радянського минулого і була цілком прийнятною в СРСР (соціалістична доктрина якого не визнавала теорії поділу влади), абсолютно неприпустима у сучасних державно-правових реаліях України. Стаття 6 Конституції України, як ми вже неодноразово згадували, закріпила поділ державної влади на три гілки: законодавчу, виконавчу і судову. Відповідно, кожний державний орган чи їх система, а тим більше така вагома, як прокуратура, стверджує А. Лапкін, має знайти місце у межах однієї з гілок державної влади [22, с. 165]. На цю ситуацію неодноразово звертала увагу Парламентська Асамблея Ради Європи, яка у своїх резолюціях щодо України порівнює прокуратуру з “вільним електроном” у державному механізмі та наполягає на тому, щоб її інтегрувати до виконавчої або судової влади. Проте, на думку Ю. Полянського, таке бачення української прокуратури експертами Ради Європи об’єктивно виражає її становище як автономної правоохоронної системи і загалом не суперечить принципу поділу влади в його теоретичному розумінні, хоча разом із цим учений допускає можливість компромісного кроку щодо інтеграції прокуратури до однієї із загальноновизначених гілок державної влади [23, с. 137].

Висновки. “Класичні” гілки державної влади – законодавча, виконавча та судова – уособлюють єдину державну владу та її поділ, не виключають можливості існування інших функціонально самостійних правових інститутів, їх наявність визначена реальними потребами побудови правової держави і державно-правового життя суспільства в певний конкретний період, необхідністю демократичних форм контролю різних органів усіх гілок влади у випадках, коли їх діяльність не відповідає принципам і положенням Конституції України.

Безумовно, позитивним є визначення головним завданням прокуратури є залучення її до процесу відправлення правосуддя. Прокуратура має сприяти відправленню правосуддя шляхом реалізації функцій, визначених Конституцією України і Законом, для забезпечення балансу інтересів людини, суспільства і держави. Попри це, та враховуючи вищевказане, на наш погляд, вважаємо позитивним кроком на шляху до реформування конституційного ладу держави, виключення розділу “Прокуратура” з Конституції України та включення норм, що закріплюють статус органів прокуратури до розділу “Правосуддя”, оскільки це “жорстко” визначає місце органів прокуратури серед інших органів державної влади, через включення прокуратури до системи правосуддя нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Россоха С.В. Правоохоронні органи держави в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина. *Дис... канд. юрид. наук зі спец. 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.* Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2016. 212 с.
2. Шершеневич Г.Ф. *Общая теория права.* М: Изд. бр. Башмаковых, 1911. 511 с.
3. Прозорова Н.С. Теория «разделения властей» и современное буржуазное государство. *Советское государство и право.* 1974. № 9. С. 95–98.
4. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки. *Право України.* 2003. № 4. С. 18–21.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Холма Н.М. *Загальна теорія держави і права: Підручник.* Львів: Новий Світ-2000, 2004. 584 с.

6. Пелих Н.А. Конституційні засади діяльності міліції України: Дис. канд. юрид. наук: 12.00.02. Національна академія внутрішніх справ України. К., 2002. 194 с.
7. Горшенева И.А. Полиция в механизме современного государства (теоретико-правовые аспекты): дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01. М., 2002. 237 с.
8. Денисов С. Формирование контрольной ветви власти и ограничение коррупции. *Государство и право*. 2002. № 3. С. 8–10.
9. Чиркин В. Контрольная власть. *Государство и право*. 1993. № 4. С. 16–19.
10. Клишас А. Конституционная юстиция в зарубежных странах. М.: Междунар. отношения, 2004. 211 с.
11. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції. Х.: Консум, 2002. 511 с.
12. Мартинюк Р. Конституційний Суд України в системі стримувань і противаг. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2008. Випуск 39. С. 186–192.
13. Тацій В. Поняття та система правоохоронних органів: у контексті системних змін до Конституції України. *Науковий вісник Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого*. Випуск 4 (71). С. 3–17.
14. Белов Д.М., Громовчук М.В. Конституційно-правові засади статусу особи: окремі аспекти. *Аналітично-порівняльне право*. N 1. 2021. С. 21–26.
15. Логоша В.В. Місце прокуратури в системі органів державної влади. *Форум права*. 2011. № 3. С. 478–485.
16. Ломовский В.Д. Прокурорско-надзорные правоотношения. Ростов: Изд-во Ростовского ун-та, 1987. 221 с.
17. Долежан В.В. Проблемы компетенции прокуратуры: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. М., 1991. 34 с.
18. Клочков В.В., Рябцев В.П. Проблемы современной концепции прокурорского надзора. *Научная информация по вопросам борьбы с преступностью*. 1989. Вып. 118. С. 40–44.
19. Муравьев Н.В. Прокурорский надзор в его устройстве и деятельности: *Пособие для прокурорской службы*. М., 1889. Т. 1. 230 с.
20. Бортун М. Прокуратура в системі органів державної влади. *Віче*. 2008. № 10. С. 22–25.
21. Сухонос В. Щодо Концепції реформування прокуратури України. *Право України*. 2004. № 1. С. 86–90.
22. Лапкін А. Прокуратура в системі судової влади. *Право України*. 2015. № 9. С. 164–171.
23. Полянський Ю.Є. Основні проблеми формування прокурорської системи України. *Конституційні аспекти судової реформи : матеріали наук.-практ. конф. (26-27 червня 2008 р.)*. Х., 2008. С. 136–140.
24. Белов Д.М., Швед І.І., Белова М.В. Реалізація органами прокуратури правоохоронної функції держави: механізм забезпечення конституційної безпеки. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 74(6). 2022.
25. Белов Д.М. Белова М.В. Система захисту прав і свобод людини і громадянина: доктринальні та нормативні основи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 74. С. 85–90.